

**AGREEMENT ON
THE APPLICATION OF SANITARY AND
PHYTOSANITARY MEASURES**

Members,

Reaffirming that no Member should be prevented from adopting or enforcing measures necessary to protect human, animal or plant life or health, subject to the requirement that these measures are not applied in a manner which would constitute a means of arbitrary or unjustifiable discrimination between Members where the same conditions prevail or a disguised restriction on international trade;

Desiring to improve the human health, animal health and phytosanitary situation in all Members;

Noting that sanitary and phytosanitary measures are often applied on the basis of bilateral agreements or protocols;

Desiring the establishment of a multilateral framework of rules and disciplines to guide the development, adoption and enforcement of sanitary and phytosanitary measures in order to minimize their negative effects on trade;

Recognizing the important contribution that international standards, guidelines and recommendations can make in this regard;

Desiring to further the use of harmonized sanitary and phytosanitary measures between Members, on the basis of international standards, guidelines and recommendations developed by the relevant international organizations, including the Codex Alimentarius Commission, the International Office of Epizootics, and the relevant international and regional organizations operating within the framework of the International Plant Protection Convention, without requiring Members to change their appropriate level of protection of human, animal or plant life or health;

Recognizing that developing country Members may encounter special difficulties in complying with the sanitary or phytosanitary measures of importing Members, and as a consequence in access to markets, and also in the formulation and application of sanitary or phytosanitary measures in their own territories, and desiring to assist them in their endeavours in this regard;

Desiring therefore to elaborate rules for the application of the provisions of GATT 1994 which relate to the use of sanitary or phytosanitary measures, in particular the provisions of Article XX(b)¹;

**AVTALE OM
VETERINÆRE OG PLANTESANITÆRE
TILTAK**

Medlemmene,

bekrefter på ny at intet medlem bør hindres i å vedta eller anvende tiltak som er nødvendige for å verne om menneskers, dyrs eller planters liv eller helse, forutsatt at disse tiltakene ikke anvendes på en måte som vil innebære en vilkårlig eller uberettiget forskjellsbehandling av medlemmer under ellers like forhold eller en skjult restriksjon for internasjonal handel,

som ønsker å bedre menneskenes og dyrenes helse samt de plantesanitære forhold hos alle medlemmene,

som merker seg at veterinære og plantesanitære tiltak ofte anvendes med hjemmel i bilaterale avtaler eller protokoller,

som ønsker at det etableres et multilateralt regelverk og retningslinjer som gir veiledning for utarbeidelse, vedtakelse og håndhevelse av veterinære og plantesanitære tiltak for å begrense deres negative innvirkning på handelen til et minimum,

som erkjenner det viktige bidrag som internasjonale standarder, retningslinjer og anbefalinger kan gi i denne forbindelse,

som ønsker å fremme bruk av samordnede veterinære og plantesanitære tiltak mellom medlemmene basert på internasjonale standarder, retningslinjer og anbefalinger utarbeidet av de rette internasjonale organisasjoner, herunder Codex Alimentarius-kommisjonen, Det internasjonale kontor for epizootier og de berørte internasjonale og regionale organisasjoner som driver sin virksomhet innenfor rammen av Den internasjonale konvensjon for plantevern, uten at det kreves at medlemmene endrer det nivå for vern av menneskers, dyrs eller planters liv eller helse som de har funnet nødvendig,

som erkjenner at medlemmer som er utviklingsland kan støte på spesielle vanskeligheter for å etterkomme importmedlemmers veterinære og plantesanitære tiltak, og følgelig for å få adgang til markedene, samt også for å utforme og anvende veterinære og plantesanitære tiltak på sine egne territorier, og som ønsker å bistå dem i deres bestrebelser i denne forbindelse,

som følgelig ønsker å utarbeide nærmere regler for anvendelse av bestemmelsene i GATT 1994 som gjelder bruk av veterinære og plantesanitære tiltak, særlig bestemmelsene i artikkel XX bokstav b)¹,

¹ In this Agreement, reference to Article XX(b) includes also the chapeau of that Article.

¹ I denne avtalen gjelder henvisninger til Artikkel XX bokstav b) også innledningen til artikkelen.

Hereby agree as follows:

Er herved blitt enige om følgende:

*Article 1
General Provisions*

1. This Agreement applies to all sanitary and phytosanitary measures which may, directly or indirectly, affect international trade. Such measures shall be developed and applied in accordance with the provisions of this Agreement.

2. For the purposes of this Agreement, the definitions provided in Annex A shall apply.

3. The annexes are an integral part of this Agreement.

4. Nothing in this Agreement shall affect the rights of Members under the Agreement on Technical Barriers to Trade with respect to measures not within the scope of this Agreement.

*Article 2
Basic Rights and Obligations*

1. Members have the right to take sanitary and phytosanitary measures necessary for the protection of human, animal or plant life or health, provided that such measures are not inconsistent with the provisions of this Agreement.

2. Members shall ensure that any sanitary or phytosanitary measure is applied only to the extent necessary to protect human, animal or plant life or health, is based on scientific principles and is not maintained without sufficient scientific evidence, except as provided for in paragraph 7 of Article 5.

3. Members shall ensure that their sanitary and phytosanitary measures do not arbitrarily or unjustifiably discriminate between Members where identical or similar conditions prevail, including between their own territory and that of other Members. Sanitary and phytosanitary measures shall not be applied in a manner which would constitute a disguised restriction on international trade.

4. Sanitary or phytosanitary measures which conform to the relevant provisions of this Agreement shall be presumed to be in accordance with the obligations of the Members under the provisions of GATT 1994 which relate to the use of sanitary or phytosanitary measures, in particular the provisions of Article XX(b).

*Article 3
Harmonization*

1. To harmonize sanitary and phytosanitary measures on as wide a basis as possible, Members shall base their sanitary or phytos-

*Artikkel 1
Generelle bestemmelser*

1. Denne avtalen gjelder alle veterinære og plantesanitære tiltak som direkte eller indirekte kan få innvirkning på internasjonal handel. Slike tiltak skal utarbeides og anvendes i samsvar med bestemmelsene i denne avtale.

2. Definisjonene i vedlegg A skal gjelde for denne avtale.

3. Vedleggene er en integrerende del av denne avtale.

4. Ingen bestemmelse i denne avtale skal innvirke på medlemmenes rettigheter i henhold til Avtalen om tekniske handelshindringer når det gjelder tiltak som ikke faller inn under denne avtalens virkeområde.

*Artikkel 2
Grunnleggende rettigheter og forpliktelser*

1. Medlemmene har rett til å treffe veterinære og plantesanitære tiltak som er nødvendige for å verne om menneskers, dyrs eller planters liv eller helse, forutsatt at tiltakene ikke strider mot bestemmelsene i denne avtale.

2. Medlemmene skal sikre at veterinære og plantesanitære tiltak bare anvendes i den utstrekning det er nødvendig for å verne om menneskers, dyrs eller planters liv eller helse, at tiltakene bygger på vitenskapelige prinsipper og at de ikke opprettholdes uten tilstrekkelig vitenskapelig bevismateriale, med unntak av det som er fastsatt i artikkel 5 nr 7.

3. Medlemmene skal sikre at deres veterinære og plantesanitære tiltak ikke innebærer vilkårlig eller uberettiget forskjellsbehandling av medlemmer under ellers like eller lignende forhold, samt av eget territorium og andre medlemmers territorium. Veterinære og plantesanitære tiltak skal ikke anvendes på en måte som kan innebære en skjult restriksjon for internasjonale handel.

4. Veterinære og plantesanitære tiltak som er i samsvar med de relevante bestemmelser i denne avtale skal anses å oppfylle medlemmets forpliktelser i henhold til bestemmelsene i GATT 1994 om bruk av veterinære eller plantesanitære tiltak, særlig bestemmelsene i artikkel XX bokstav b).

*Artikkel 3
Harmonisering*

1. For å samordne veterinære og plantesanitære tiltak i størst mulig utstrekning, skal medlemmene bygge sine veterinære eller plan-

sanitary measures on international standards, guidelines or recommendations, where they exist, except as otherwise provided for in this Agreement, and in particular in paragraph 3.

2. Sanitary or phytosanitary measures which conform to international standards, guidelines or recommendations shall be deemed to be necessary to protect human, animal or plant life or health, and presumed to be consistent with the relevant provisions of this Agreement and of GATT 1994.

3. Members may introduce or maintain sanitary or phytosanitary measures which result in a higher level of sanitary or phytosanitary protection than would be achieved by measures based on the relevant international standards, guidelines or recommendations, if there is a scientific justification, or as a consequence of the level of sanitary or phytosanitary protection a Member determines to be appropriate in accordance with the relevant provisions of paragraphs 1 through 8 of Article 5.² Notwithstanding the above, all measures which result in a level of sanitary or phytosanitary protection different from that which would be achieved by measures based on international standards, guidelines or recommendations shall not be inconsistent with any other provision of this Agreement.

4. Members shall play a full part, within the limits of their resources, in the relevant international organizations and their subsidiary bodies, in particular the Codex Alimentarius Commission, the International Office of Epizootics, and the international and regional organizations operating within the framework of the International Plant Protection Convention, to promote within these organizations the development and periodic review of standards, guidelines and recommendations with respect to all aspects of sanitary and phytosanitary measures.

5. The Committee on Sanitary and Phytosanitary Measures provided for in paragraphs 1 and 4 of Article 12 (referred to in this Agreement as the "Committee") shall develop a procedure to monitor the process of international harmonization and coordinate efforts in this regard with the relevant international organizations.

tesanitære tiltak på internasjonale standarder, retningslinjer eller anbefalinger, dersom slike finnes, med mindre annet er fastsatt i denne avtale, særlig i nr 3.

2. Veterinære eller plantesanitære tiltak som er i overensstemmelse med internasjonale standarder, retningslinjer eller anbefalinger skal anses som nødvendige for å verne om mennesker, dyrs eller planters liv eller helse og skal antas å være i overensstemmelse med de relevante bestemmelsene i denne avtale og i GATT 1994.

3. Medlemmene kan innføre eller opprettholde veterinære eller plantesanitære tiltak som medfører et høyere veterinært eller plantesanitært vernenivå enn det som ville bli oppnådd gjennom tiltak basert på de relevante internasjonale standarder, retningslinjer eller anbefalinger dersom det foreligger vitenskapelig belegg for det, eller som følge av det veterinære eller plantesanitære vernenivå et medlem i samsvar med de relevante bestemmelsene i artikkel 5, nr 1 til og med 8, finner nødvendig². Uten hensyn til det ovenstående skal tiltak som fører til et veterinært eller plantesanitært vernenivå som avviker fra det som ville vært oppnådd ved tiltak basert på internasjonale standarder, retningslinjer eller anbefalinger, ikke være i strid med noen annen bestemmelse i denne avtale.

4. Medlemmene skal i den grad deres ressurser tillater det delta fullt ut i de relevante internasjonale organisasjoner og deres underordnede organer, særlig Codex Alimentarius-kommisjonen, Det internasjonale kontor for epizootier og de berørte internasjonale og regionale organisasjoner som driver virksomhet innenfor rammen av Den internasjonale konvensjon for plantevern, for å fremme innenfor disse organisasjonene utarbeidelse og regelmessige gjennomgang av standarder, retningslinjer og anbefalinger som gjelder alle sider av veterinære og plantesanitære tiltak.

5. Komiteen for veterinære og plantesanitære tiltak, omhandlet i artikkel 12 nr 1 og 4 (i denne avtalen kalt Komitéen), skal utarbeide rutiner for å overvåke den internasjonale harmoniseringsprosessen og for å koordinere arbeidet på dette området med vedkommende internasjonale organisasjoner.

² For the purposes of paragraph 3 of Article 3, there is a scientific justification if, on the basis of an examination and evaluation of available scientific information in conformity with the relevant provisions of this Agreement, a Member determines that the relevant international standards, guidelines or recommendations are not sufficient to achieve its appropriate level of sanitary or phytosanitary protection.

² Med hensyn til artikkel 3 nr 3 foreligger det vitenskapelig belegg dersom et medlem, etter gransking og vurdering av tilgjengelige vitenskapelige data som er i samsvar med de relevante bestemmelsene i denne avtale, finner at de relevante internasjonale standarder, retningslinjer eller anbefalinger ikke er tilstrekkelige for å kunne oppnå det veterinære eller plantesanitære vernenivå det finner nødvendig.

*Article 4
Equivalence*

1. Members shall accept the sanitary or phytosanitary measures of other Members as equivalent, even if these measures differ from their own or from those used by other Members trading in the same product, if the exporting Member objectively demonstrates to the importing Member that its measures achieve the importing Member's appropriate level of sanitary or phytosanitary protection. For this purpose, reasonable access shall be given, upon request, to the importing Member for inspection, testing and other relevant procedures.

2. Members shall, upon request, enter into consultations with the aim of achieving bilateral and multilateral agreements on recognition of the equivalence of specified sanitary or phytosanitary measures.

*Article 5
Assessment of Risk and Determination of the
Appropriate Level of Sanitary or
Phytosanitary Protection*

1. Members shall ensure that their sanitary or phytosanitary measures are based on an assessment, as appropriate to the circumstances, of the risks to human, animal or plant life or health, taking into account risk assessment techniques developed by the relevant international organizations.

2. In the assessment of risks, Members shall take into account available scientific evidence; relevant processes and production methods; relevant inspection, sampling and testing methods; prevalence of specific diseases or pests; existence of pest- or disease-free areas; relevant ecological and environmental conditions; and quarantine or other treatment.

3. In assessing the risk to animal or plant life or health and determining the measure to be applied for achieving the appropriate level of sanitary or phytosanitary protection from such risk, Members shall take into account as relevant economic factors: the potential damage in terms of loss of production or sales in the event of the entry, establishment or spread of a pest or disease; the costs of control or eradication in the territory of the importing Member; and the relative cost-effectiveness of alternative approaches to limiting risks.

4. Members should, when determining the appropriate level of sanitary or phytosanitary protection, take into account the objective of minimizing negative trade effects.

*Artikkel 4
Likeverdighet*

1. Medlemmene skal godta andre medlemmers veterinære eller plantesanitære tiltak som likeverdige, selv om disse tiltakene avviker fra deres egne eller fra dem som brukes av andre medlemmer som driver handel med samme produkt, dersom eksportmedlemmet objektivt påviser overfor importmedlemmet at dets tiltak gir det veterinære eller plantesanitære vernnivå som passer importmedlemmet. For dette formål skal importmedlemmet etter anmodning gis rimelig adgang til inspeksjon, prøving og andre relevante prosedyrer.

2. På anmodning skal medlemmene innlede konsultasjoner med sikte på å komme fram til bilaterale og multilaterale avtaler om godkjenning av spesifiserte veterinære eller plantesanitære tiltak som likeverdige.

*Artikkel 5
Risikovurdering og fastsettelse av et hensiktsmessig veterinært eller plantesanitært
vernenivå*

1. Medlemmene skal påse at deres veterinære eller plantesanitære tiltak baseres på en vurdering, etter som forholdene tilsier, av risikoen for menneskers, dyrs eller planters liv eller helse, i lys av de risikovurderingsteknikker som er utviklet av de relevante internasjonale organisasjoner.

2. Ved risikovurderingen skal medlemmene ta hensyn til tilgjengelig vitenskapelig bevismateriale, relevante prosesser og produksjonsmetoder, relevante inspeksjons-, prøvetakingsog prøvemethoder, utbredelsen av spesifikke sykdommer eller skadedyr, forekomsten av skadedyrfrie eller sykdomsfrie områder, relevante økologiske og miljømessige forhold og karanteneordninger eller annen behandling.

3. Ved risikovurderingen når det gjelder mennesker, dyrs eller planters liv eller helse og når det skal tas beslutning om hvilke tiltak som skal treffes for å oppnå et hensiktsmessig veterinært eller plantesanitært vern mot denne risikoen, skal medlemmene ta i betraktning som relevante økonomiske faktorer: den potensielle skade i form av tapt produksjon eller salg i tilfelle skadedyr eller sykdom kommer inn i landet eller oppstår eller spres der, kostnadene ved bekjempelse eller utryddelse på importmedlemmets territorium, og den relative kostnadseffektivitet ved alternative fremgangsmåter for å begrense risikoen.

4. Når det nødvendige veterinære eller plantesanitære vernnivå skal bestemmes, bør medlemmene ta i betraktning målsetningen om å redusere de negative virkninger for handelen til et minimum.

5. With the objective of achieving consistency in the application of the concept of appropriate level of sanitary or phytosanitary protection against risks to human life or health, or to animal and plant life or health, each Member shall avoid arbitrary or unjustifiable distinctions in the levels it considers to be appropriate in different situations, if such distinctions result in discrimination or a disguised restriction on international trade. Members shall cooperate in the Committee, in accordance with paragraphs 1, 2 and 3 of Article 12, to develop guidelines to further the practical implementation of this provision. In developing the guidelines, the Committee shall take into account all relevant factors, including the exceptional character of human health risks to which people voluntarily expose themselves.

6. Without prejudice to paragraph 2 of Article 3, when establishing or maintaining sanitary or phytosanitary measures to achieve the appropriate level of sanitary or phytosanitary protection, Members shall ensure that such measures are not more trade-restrictive than required to achieve their appropriate level of sanitary or phytosanitary protection, taking into account technical and economic feasibility.³

7. In cases where relevant scientific evidence is insufficient, a Member may provisionally adopt sanitary or phytosanitary measures on the basis of available pertinent information, including that from the relevant international organizations as well as from sanitary or phytosanitary measures applied by other Members. In such circumstances, Members shall seek to obtain the additional information necessary for a more objective assessment of risk and review the sanitary or phytosanitary measure accordingly within a reasonable period of time.

8. When a Member has reason to believe that a specific sanitary or phytosanitary measure introduced or maintained by another Member is constraining, or has the potential to constrain, its exports and the measure is not based on the relevant international standards, guidelines or recommendations, or such standards, guidelines or recommendations do not exist, an explanation of the reasons for such

5. For å oppnå en konsekvent anvendelse av begrepet nødvendig veterinært eller plantesanitært vernnivå med hensyn til risikoen både for menneskers eller dyrs eller planters liv eller helse, skal hvert medlem unngå vilkårlige eller uberettigede forskjeller i de nivåer det anser som nødvendig i de ulike situasjoner, dersom slike forskjeller medfører forskjellsbehandling eller en skjult restriksjon for internasjonal handel. Medlemmene skal i samsvar med artikkel 12 nr 1, 2 og 3 samarbeide innenfor Komiteen med henblikk på å utarbeide retningslinjer for fremme av den praktiske gjennomføring av denne bestemmelsen. Under utarbeidelsen av retningslinjene skal Komiteen ta i betraktning alle relevante faktorer, herunder den eksepsjonelle karakter ved helsesisikoer som folk frivillig utsetter seg for.

6. Når medlemmene innfører eller opprettholder veterinære eller plantesanitære tiltak for å oppnå det nødvendige veterinære eller plantesanitære vernnivå, skal medlemmene uten å berøre artikkel 3 nr 2, påse at tiltakene ikke innebærer større restriksjoner for handelen enn det som er nødvendig for at de skal nå det veterinære eller plantesanitære vernnivå de mener er nødvendig, der det tas hensyn til teknisk og økonomisk gjennomførbarhet.³

7. I tilfeller der det ikke foreligger tilstrekkelig relevant vitenskapelig bevismateriale, kan et medlem midlertidig vedta veterinære eller plantesanitære tiltak på grunnlag av aktuelle tilgjengelige data, herunder opplysninger både fra relevante internasjonale organisasjoner og fra veterinære eller plantesanitære tiltak som er gjennomført av andre medlemmer. I slike tilfeller skal medlemmene søke å innhente de tilleggsopplysninger som er nødvendige for foreta en mer objektiv risikovurdering og skal innen rimelig tid gjennomgå det veterinære eller plantesanitære tiltak i henhold til dette.

8. Når et medlem har grunn til å tro at et bestemt veterinært eller plantesanitært tiltak som er innført eller opprettholdt av et annet medlem, hemmer eller kan komme til å hemme dets eksport og tiltaket ikke er basert på de relevante internasjonale standarder, retningslinjer eller anbefalinger, eller slike internasjonale standarder, retningslinjer eller anbefalinger ikke finnes, kan det be om en begrunnelse for

³ For purposes of paragraph 6 of Article 5, a measure is not more trade-restrictive than required unless there is another measure, reasonably available taking into account technical and economic feasibility, that achieves the appropriate level of sanitary or phytosanitary protection and is significantly less restrictive to trade.

³ Når det gjelder artikkel 5 nr 6, innebærer et tiltak ikke større restriksjoner for handelen enn nødvendig, med mindre et annet tiltak som med rimelighet kan anvendes, der det tas hensyn til teknisk og økonomisk gjennomførbarhet, gjør det mulig å oppnå det nødvendige veterinære eller plantesanitære beskyttelsesnivå og innebærer en vesentlig mindre restriksjon for handelen.

sanitary or phytosanitary measure may be requested and shall be provided by the Member maintaining the measure.

Article 6

Adaptation to Regional Conditions, Including Pest- or Disease-Free Areas and Areas of Low Pest or Disease Prevalence

1. Members shall ensure that their sanitary or phytosanitary measures are adapted to the sanitary or phytosanitary characteristics of the area – whether all of a country, part of a country, or all or parts of several countries – from which the product originated and to which the product is destined. In assessing the sanitary or phytosanitary characteristics of a region, Members shall take into account, *inter alia*, the level of prevalence of specific diseases or pests, the existence of eradication or control programmes, and appropriate criteria or guidelines which may be developed by the relevant international organizations.

2. Members shall, in particular, recognize the concepts of pest- or disease-free areas and areas of low pest or disease prevalence. Determination of such areas shall be based on factors such as geography, ecosystems, epidemiological surveillance, and the effectiveness of sanitary or phytosanitary controls.

3. Exporting Members claiming that areas within their territories are pest- or disease-free areas or areas of low pest or disease prevalence shall provide the necessary evidence thereof in order to objectively demonstrate to the importing Member that such areas are, and are likely to remain, pest- or disease-free areas or areas of low pest or disease prevalence, respectively. For this purpose, reasonable access shall be given, upon request, to the importing Member for inspection, testing and other relevant procedures.

Article 7

Transparency

Members shall notify changes in their sanitary or phytosanitary measures and shall provide information on their sanitary or phytosanitary measures in accordance with the provisions of Annex B.

Article 8

Control, Inspection and Approval Procedures

Members shall observe the provisions of Annex C in the operation of control, inspecti-

et slikt veterinært eller plantesanitært tiltak, og slik begrunnelse skal gis av det medlem som opprettholder tiltaket.

Artikkel 6

Tilpasning til regionale forhold, herunder skadedyrfrie eller sykdomsfrie områder og områder med lav forekomst av skadedyr eller sykdom

1. Medlemmene skal påse at deres veterinære eller plantesanitære tiltak tilpasses de veterinære eller plantesanitære særtrekk i det området der produktet har sin opprinnelse og som produktet er tiltenkt – enten det gjelder et land i sin helhet, en landsdel, et område som strekker seg over flere land eller deler av flere land. For å bedømme de veterinære eller plantesanitære særtrekk i et område, skal medlemmene ta i betraktning blant annet forekomst av bestemte sykdommer eller skadedyr, om det foreligger utryddelses- eller bekjempelsesprogrammer, samt egnede kriterier eller retningslinjer som de relevante internasjonale organisasjoner eventuelt har utarbeidet.

2. Medlemmene skal spesielt anerkjenne begrepene skadedyrfrie eller sykdomsfrie områder og områder med lav forekomst av skadedyr eller sykdom. Fastsetting av slike områder skal være basert på faktorer som geografi, økosystemer, epidemiologisk overvåkning og effektiv veterinær eller plantesanitær kontroll.

3. Eksportmedlemmer som hevder at områder på deres territorier er skadedyrfrie eller sykdomsfrie områder eller områder med lav forekomst av skadedyr eller sykdom, skal fremskaffe nødvendig objektivt bevismateriale for å godtgjøre at disse områdene er, og sannsynligvis vil forbli, henholdsvis skadedyrfrie eller sykdomsfrie områder eller områder med lav forekomst av skadedyr eller sykdom. For dette formål skal et importmedlem som ber om det, gis rimelig adgang til inspeksjon, prøvetaking og andre relevante fremgangsmåter.

Artikkel 7

Åpenhet

Medlemmene skal gi varsel om endringer i sine veterinære eller plantesanitære tiltak og skal fremskaffe opplysninger om sine veterinære eller plantesanitære tiltak i samsvar med bestemmelsene i vedlegg B.

Artikkel 8

Kontroll-, inspeksjons- og godkjennings- prosedyrer

Medlemmene skal overholde bestemmelsene i vedlegg C ved utføring av kontroll-, inspek-

on and approval procedures, including national systems for approving the use of additives or for establishing tolerances for contaminants in foods, beverages or feedstuffs, and otherwise ensure that their procedures are not inconsistent with the provisions of this Agreement.

Article 9

Technical Assistance

1. Members agree to facilitate the provision of technical assistance to other Members, especially developing country Members, either bilaterally or through the appropriate international organizations. Such assistance may be, *inter alia*, in the areas of processing technologies, research and infrastructure, including in the establishment of national regulatory bodies, and may take the form of advice, credits, donations and grants, including for the purpose of seeking technical expertise, training and equipment to allow such countries to adjust to, and comply with, sanitary or phytosanitary measures necessary to achieve the appropriate level of sanitary or phytosanitary protection in their export markets.

2. Where substantial investments are required in order for an exporting developing country Member to fulfil the sanitary or phytosanitary requirements of an importing Member, the latter shall consider providing such technical assistance as will permit the developing country Member to maintain and expand its market access opportunities for the product involved.

Article 10

Special and Differential Treatment

1. In the preparation and application of sanitary or phytosanitary measures, Members shall take account of the special needs of developing country Members, and in particular of the least-developed country Members.

2. Where the appropriate level of sanitary or phytosanitary protection allows scope for the phased introduction of new sanitary or phytosanitary measures, longer time-frames for compliance should be accorded on products of interest to developing country Members so as to maintain opportunities for their exports.

3. With a view to ensuring that developing country Members are able to comply with the provisions of this Agreement, the Committee is enabled to grant to such countries, upon request, specified, timelimited exceptions in whole or in part from obligations under this Agreement, taking into account their financial, trade and development needs.

sjons- og godkjenningsprosedyrer, herunder nasjonale systemer for godkjenning av bruk av tilsetningsstoffer eller fastsetting av toleranse-grenser for forurensende stoffer i matvarer, drikkevarer eller dyrefôr, og ellers påse at deres produkter ikke er i strid med bestemmelse i denne avtale.

Artikkel 9

Teknisk bistand

1. Medlemmene er enige om å legge forholdene til rette for å gi teknisk bistand til andre medlemmer, særlig medlemmer som er utviklingsland, enten bilateralt eller gjennom egnede internasjonale organisasjoner. Slik bistand kan blant annet gis innen foredlingsteknologi, forskning og infrastruktur, herunder ved opprettelse av statlige organer som utsteder forskrifter, og kan gis i form av råd, kreditter, gaver og tilskudd, herunder for å skaffe teknisk ekspertise, opplæring og utstyr som gjør det mulig for disse landene å tilpasse seg og overholde veterinære eller plantesanitære tiltak som må treffes for å nå det nødvendige veterinære eller plantesanitære vernevernivå på deres eksportmarkeder.

2. Dersom det er nødvendig med betydelige investeringer for at et eksportmedlem som er utviklingsland skal kunne oppfylle de veterinære eller plantesanitære krav som et importmedlem stiller, skal sistnevnte overveie å gi teknisk bistand som vil tillate medlemmet som er utviklingsland å opprettholde og utvide sine muligheter for markedsadgang for vedkommende produkt.

Artikkel 10

Spesiell og differensiert behandling

1. Ved utarbeidelse og gjennomføring av veterinære eller plantesanitære tiltak skal medlemmene ta hensyn til de særskilte behovene til medlemmer som er utviklingsland, og særlig de minst utviklede medlemsland.

2. Når det nødvendige veterinære eller plantesanitære vernevernivå gir rom for gradvis innføring av nye veterinære eller plantesanitære tiltak, bør det innvilges lengre tidsrammer, slik at de kan etterleves, for varer som er av interesse for medlemmer som er utviklingsland, slik at de beholder sine eksportmuligheter.

3. For å gjøre medlemmer som er utviklingsland i stand til å etterleve bestemmelsene i denne avtale, har Komiteen adgang til å innvilge disse landene helt eller delvis, dersom de ber om det, bestemte, tidsbegrensede unntak fra forpliktelser etter denne avtale, samtidig som det tas hensyn til deres behov innen økonomi, handel og utvikling.

4. Members should encourage and facilitate the active participation of developing country Members in the relevant international organizations.

Article 11

Consultations and Dispute Settlement

1. The provisions of Articles XXII and XXIII of GATT 1994 as elaborated and applied by the Dispute Settlement Understanding shall apply to consultations and the settlement of disputes under this Agreement, except as otherwise specifically provided herein.

2. In a dispute under this Agreement involving scientific or technical issues, a panel should seek advice from experts chosen by the panel in consultation with the parties to the dispute. To this end, the panel may, when it deems it appropriate, establish an advisory technical experts group, or consult the relevant international organizations, at the request of either party to the dispute or on its own initiative.

3. Nothing in this Agreement shall impair the rights of Members under other international agreements, including the right to resort to the good offices or dispute settlement mechanisms of other international organizations or established under any international agreement.

Article 12

Administration

1. A Committee on Sanitary and Phytosanitary Measures is hereby established to provide a regular forum for consultations. It shall carry out the functions necessary to implement the provisions of this Agreement and the furtherance of its objectives, in particular with respect to harmonization. The Committee shall reach its decisions by consensus.

2. The Committee shall encourage and facilitate ad hoc consultations or negotiations among Members on specific sanitary or phytosanitary issues. The Committee shall encourage the use of international standards, guidelines or recommendations by all Members and, in this regard, shall sponsor technical consultation and study with the objective of increasing coordination and integration between international and national systems and approaches for approving the use of food additives or for establishing tolerances for contaminants in foods, beverages or feedstuffs.

3. The Committee shall maintain close

4. Medlemmene bør oppmuntre medlemmer som er utviklingsland til aktiv deltagelse i de relevante internasjonale organisasjoner og legge forholdene til rette for dette.

Artikkel 11

Konsultasjoner og tvisteløsning

1. Bestemmelsene i artikkel XXII og XXIII i GATT 1994 slik de er nærmere presisert og gjennomført i Tvisteløsningsavtalen, skal gjelde for konsultasjoner og løsning av tvister innenfor rammen av denne avtale, unntatt der noe annet er uttrykkelig fastsatt i denne avtale.

2. I en tvist etter denne avtale som berører vitenskapelige eller tekniske spørsmål, bør et panel søke råd fra sakkyndige oppnevnt av panelet i samråd med partene i tvisten. For dette formål kan panelet når det finner det nødvendig, på anmodning fra en av partene i tvisten eller på eget initiativ, opprette en rådgivende teknisk ekspertgruppe eller rådspørre relevante internasjonale organisasjoner.

3. Ingen bestemmelse i denne avtale skal innskrenke medlemmenes rettigheter i henhold til andre internasjonale avtaler, herunder retten til å benytte seg av andre internasjonale organisasjoners ordninger for velvillig mellomkomst eller tvisteløsning, eller som er opprettet i henhold til en internasjonal avtale.

Artikkel 12

Forvaltning

1. En komité for veterinære og plantesanitære tiltak opprettes herved for å tjene som et fast forum for konsultasjoner. Komiteen skal utføre alle oppgaver som er nødvendige for å iverksette bestemmelsene i denne avtale og for å fremme avtalens formål, særlig med hensyn til harmonisering. Komiteen skal fatte sine vedtak ved konsensus.

2. Komiteen skal oppmuntre til og legge forholdene til rette for ad hoc konsultasjoner eller forhandlinger mellom medlemmene om spesifikke veterinære eller plantesanitære spørsmål. Komiteen skal oppmuntre alle medlemmene til å bruke internasjonale standarder, retningslinjer eller anbefalinger og skal i denne forbindelse gi sin støtte til igangsettelse av tekniske konsultasjoner og undersøkelser med henblikk på en sterkere koordinering og integrering av internasjonale og nasjonale systemer og fremgangsmåter for godkjenning av tilsetningsstoffer i matvarer eller for fastsettelse av toleransegrenser for forurensende stoffer i matvarer, drikkevarer eller dyrefôr.

3. Komiteen skal holde nær kontakt med

contact with the relevant international organizations in the field of sanitary and phytosanitary protection, especially with the Codex Alimentarius Commission, the International Office of Epizootics, and the Secretariat of the International Plant Protection Convention, with the objective of securing the best available scientific and technical advice for the administration of this Agreement and in order to ensure that unnecessary duplication of effort is avoided.

4. The Committee shall develop a procedure to monitor the process of international harmonization and the use of international standards, guidelines or recommendations. For this purpose, the Committee should, in conjunction with the relevant international organizations, establish a list of international standards, guidelines or recommendations relating to sanitary or phytosanitary measures which the Committee determines to have a major trade impact. The list should include an indication by Members of those international standards, guidelines or recommendations which they apply as conditions for import or on the basis of which imported products conforming to these standards can enjoy access to their markets. For those cases in which a Member does not apply an international standard, guideline or recommendation as a condition for import, the Member should provide an indication of the reason therefor, and, in particular, whether it considers that the standard is not stringent enough to provide the appropriate level of sanitary or phytosanitary protection. If a Member revises its position, following its indication of the use of a standard, guideline or recommendation as a condition for import, it should provide an explanation for its change and so inform the Secretariat as well as the relevant international organizations, unless such notification and explanation is given according to the procedures of Annex B.

5. In order to avoid unnecessary duplication, the Committee may decide, as appropriate, to use the information generated by the procedures, particularly for notification, which are in operation in the relevant international organizations.

6. The Committee may, on the basis of an initiative from one of the Members, through appropriate channels invite the relevant international organizations or their subsidiary bodies to examine specific matters with respect to a particular standard, guideline or recommendation, including the basis of explanations for non-use given according to paragraph 4.

7. The Committee shall review the operation and implementation of this Agreement three years after the date of entry into force of

de relevante internasjonale organisasjoner på området veterinær eller plantesanitær beskyttelse, særlig med Codex Alimentariuskommisjonen, Det internasjonale kontor for epizootier og sekretariatet i Den internasjonale konvensjon for plantevern, slik at best mulig vitenskapelig og teknisk veiledning er til rådighet for gjennomføringen av denne avtale og for å unngå unødig dobbeltarbeid.

4. Komiteen skal utarbeide en rutine for overvåkning av den internasjonale harmoniseringsprosessen og anvendelsen av internasjonale standarder, retningslinjer eller anbefalinger. For dette formål bør Komiteen sammen med relevante internasjonale organisasjoner opprette en fortegnelse over internasjonale standarder, retningslinjer eller anbefalinger om veterinære eller plantesanitære tiltak som Komiteen finner har en vesentlig innvirkning på handelen. I fortegnelsen bør medlemmene angi hvilke internasjonale standarder, retningslinjer eller anbefalinger de bruker som importvilkår eller som legges til grunn for å gi importerte varer som møter disse standardene, adgang til deres markeder. Dersom et medlem ikke anvender en internasjonal standard, retningslinje eller anbefaling som importvilkår, bør medlemmet oppgi grunnen til dette og særlig om det mener at standarden ikke er streng nok til å gi det nødvendige veterinære eller plantesanitære vernnivå. Hvis et medlem endrer sitt standpunkt etter at det har angitt bruk av en standard, retningslinje eller anbefaling som importvilkår, bør det gi en forklaring på endringen og underrette sekretariatet og de relevante internasjonale organisasjoner om dette, med mindre slik underretning og forklaring gis i samsvar med prosedyrene i vedlegg B.

5. For å unngå unødig dobbeltarbeid kan Komiteen eventuelt beslutte å bruke opplysninger fra prosedyrer som benyttes i relevante internasjonale organisasjoner, særlig underrettingsprosedyrer.

6. På initiativ fra et av medlemmene kan Komiteen via hensiktsmessige kanaler oppfordre de relevante internasjonale organisasjoner eller deres underordnede organer til å vurdere spesielle spørsmål i forbindelse med en bestemt standard, retningslinje eller anbefaling, herunder begrunnelsen for hvorfor slike ikke er anvendt, i henhold til nr 4.

7. Komiteen skal tre år etter at WTO-avtalen er trådt i kraft og deretter etter behov, se nærmere på hvorledes avtalen virker og hvor-

the WTO Agreement, and thereafter as the need arises. Where appropriate, the Committee may submit to the Council for Trade in Goods proposals to amend the text of this Agreement having regard, *inter alia*, to the experience gained in its implementation.

*Article 13
Implementation*

Members are fully responsible under this Agreement for the observance of all obligations set forth herein. Members shall formulate and implement positive measures and mechanisms in support of the observance of the provisions of this Agreement by other than central government bodies. Members shall take such reasonable measures as may be available to them to ensure that non-governmental entities within their territories, as well as regional bodies in which relevant entities within their territories are members, comply with the relevant provisions of this Agreement. In addition, Members shall not take measures which have the effect of, directly or indirectly, requiring or encouraging such regional or nongovernmental entities, or local governmental bodies, to act in a manner inconsistent with the provisions of this Agreement. Members shall ensure that they rely on the services of non-governmental entities for implementing sanitary or phytosanitary measures only if these entities comply with the provisions of this Agreement.

*Article 14
Final Provisions*

The least-developed country Members may delay application of the provisions of this Agreement for a period of five years following the date of entry into force of the WTO Agreement with respect to their sanitary or phytosanitary measures affecting importation or imported products. Other developing country Members may delay application of the provisions of this Agreement, other than paragraph 8 of Article 5 and Article 7, for two years following the date of entry into force of the WTO Agreement with respect to their existing sanitary or phytosanitary measures affecting importation or imported products, where such application is prevented by a lack of technical expertise, technical infrastructure or resources.

dan den er gjennomført. Komiteen kan eventuelt forelegge for Rådet for handel med varer forslag om endring av ordlyden i denne avtale, der det tas hensyn blant annet til erfaringen som er høstet i forbindelse med avtalens gjennomføring.

*Artikkel 13
Gjennomføring*

Medlemmene er fullt ansvarlige etter denne avtale for overholdelsen av alle de forpliktelser avtalen inneholder. Medlemmene skal utarbeide og iverksette positive tiltak og ordninger for å bidra til at andre enn de sentrale myndigheter overholder bestemmelsene i denne avtale. Medlemmene skal treffe alle rimelige tiltak de har mulighet til å treffe, for å sikre at ikke-statlige institusjoner innenfor deres territorium såvel som regionale organer der relevante institusjoner innenfor deres territorier er medlemmer, overholder de aktuelle bestemmelsene i denne avtale. Medlemmene skal for øvrig ikke treffe tiltak som direkte eller indirekte fører til at disse regionale eller ikke-statlige institusjonene eller lokale myndighetene tvinges eller oppmuntres til å oppføre på en måte som er i strid med bestemmelsene i denne avtale. Medlemmene skal påse at de lar ikke-statlige institusjoner stå for gjennomføringen av veterinære eller plantesanitære tiltak bare dersom institusjonene etterlever bestemmelsene i denne avtale.

*Artikkel 14
Sluttbestemmelser*

De minst utviklede medlemsland kan vente med å anvende bestemmelsene i denne avtale i fem år fra WTO-avtalens ikrafttredelsesdato med hensyn til veterinære eller plantesanitære tiltak som berører import eller importerte varer. Andre medlemmer som er utviklingsland kan vente med å anvende bestemmelsene i denne avtale, bortsett fra artikkel 5 nr 8 og artikkel 7, i to år fra WTO-avtalens ikrafttredelsesdato med hensyn til eksisterende veterinære eller plantesanitære tiltak som berører import og importerte varer, når anvendelse hindres av mangel på teknisk ekspertise, teknisk infrastruktur eller ressurser.

ANNEX A

VEDLEGG A

DEFINITIONS⁴DEFINISJONER⁴

1. *Sanitary or phytosanitary measure* – Any measure applied:
- (a) to protect animal or plant life or health within the territory of the Member from risks arising from the entry, establishment or spread of pests, diseases, disease-carrying organisms or disease-causing organisms;
 - (b) to protect human or animal life or health within the territory of the Member from risks arising from additives, contaminants, toxins or disease-causing organisms in foods, beverages or feedstuffs;
 - (c) to protect human life or health within the territory of the Member from risks arising from diseases carried by animals, plants or products thereof, or from the entry, establishment or spread of pests; or
 - (d) to prevent or limit other damage within the territory of the Member from the entry, establishment or spread of pests.

Sanitary or phytosanitary measures include all relevant laws, decrees, regulations, requirements and procedures including, *inter alia*, end product criteria; processes and production methods; testing, inspection, certification and approval procedures; quarantine treatments including relevant requirements associated with the transport of animals or plants, or with the materials necessary for their survival during transport; provisions on relevant statistical methods, sampling procedures and methods of risk assessment; and packaging and labelling requirements directly related to food safety.

2. *Harmonization* – The establishment, recognition and application of common sanitary and phytosanitary measures by different Members.

3. *International standards, guidelines and recommendations*

- (a) for food safety, the standards, guidelines and recommendations established by the Codex Alimentarius Commission relating to food additives, veterinary drug and pesticide residues, contaminants, methods of analysis and sampling, and codes and guidelines of hygienic practice;

1. *Veterinære eller plantesanitære tiltak* – ethvert tiltak anvendt:
- a) for å beskytte dyrs eller planters liv eller helse på medlemmets territorium mot fare som oppstår ved at det innføres, oppstår eller spres skadedyr, sykdom, sykdomsbærende organismer eller sykdomsfremkallende organismer,
 - b) for å beskytte menneskers eller dyrs liv eller helse på medlemmets territorium mot fare som skyldes tilsetningsstoffer, forurensende stoffer, toksiner eller sykdomsfremkallende organismer i matvarer, drikkevarer eller dyrefôr,
 - c) for å beskytte menneskers liv eller helse på medlemmets territorium mot fare som skyldes sykdommer som bæres av dyr, planter eller produkter av dyr eller planter, eller som oppstår ved at det innføres, oppstår eller spres skadedyr, eller
 - d) for å forhindre eller begrense annen skade på medlemmets territorium som følge av at det innføres, oppstår eller spres skadedyr

Veterinære eller plantesanitære tiltak omfatter alle relevante lover, forordninger, forskrifter, krav og prosedyrer, herunder blant annet sluttproduktkriterier, prosesser og produksjonsmetoder, prøve-, inspeksjons-, sertifiserings- og godkjenningsprosedyrer, karanteneordninger, herunder relevante krav forbundet med frakt av dyr eller planter eller materialer som er nødvendige for at de skal overleve under transporten, bestemmelser om relevante statistiske metoder, prøvetakingsprosedyrer og metoder for risikovurdering, og krav til emballering og merker som er direkte forbundet med næringsmiddelsikkerhet.

2. *Harmonisering* – flere medlemmers opprettelse, anerkjennelse og gjennomføring av felles veterinære og plantesanitære tiltak.

3. *Internasjonale standarder, retningslinjer og anbefalinger*

- a) for kvaliteten på mat: standardene, retningslinjene og anbefalingene innført av Codex Alimentarius-kommisjonen vedrørende tilsetningsstoffer i mat, reststoffer fra veterinærpreparater og plantevernmidler, forurensende stoffer, analyse- og prøvetakingsmetoder, samt regelverk og retningslinjer i hygiene spørsmål,

⁴ For the purpose of these definitions, "animal" includes fish and wild fauna; "plant" includes forests and wild flora; "pests" include weeds; and "contaminants" include pesticide and veterinary drug residues and extraneous matter.

⁴ I disse definisjonene omfatter «dyr» fisk og ville dyr, «plante» omfatter skog og ville planter, «skadedyr» omfatter ugress, og «forurensende stoff» omfatter reststoffer fra plantevernmidler og veterinærpreparater og fremmedstoffer.

- (b) for animal health and zoonoses, the standards, guidelines and recommendations developed under the auspices of the International Office of Epizootics;
- (c) for plant health, the international standards, guidelines and recommendations developed under the auspices of the Secretariat of the International Plant Protection Convention in cooperation with regional organizations operating within the framework of the International Plant Protection Convention; and
- (d) for matters not covered by the above organizations, appropriate standards, guidelines and recommendations promulgated by other relevant international organizations open for membership to all Members, as identified by the Committee.
- b) for dyrs helse og zoonoser: standardene, retningslinjene og anbefalingene som er utarbeidet etter oppdrag fra Det internasjonale kontor for epizootier,
- c) for planters helse: de internasjonale standardene, retningslinjene og anbefalingene som er utarbeidet i regi av sekretariatet for Den internasjonale konvensjon for plantevern i samarbeide med regionale organisasjoner som arbeider innenfor rammen av den nevnte konvensjon, og
- d) for saker som ikke omfattes av de ovennevnte organisasjonene: egnede standarder, retningslinjer og anbefalinger utstedt av andre relevante internasjonale organisasjoner som er åpne for medlemskap for alle medlemmer, og som er definert av Komiteen.

4. *Risk assessment* – The evaluation of the likelihood of entry, establishment or spread of a pest or disease within the territory of an importing Member according to the sanitary or phytosanitary measures which might be applied, and of the associated potential biological and economic consequences; or the evaluation of the potential for adverse effects on human or animal health arising from the presence of additives, contaminants, toxins or disease-causing organisms in food, beverages or feedstuffs.

5. *Appropriate level of sanitary or phytosanitary protection* – The level of protection deemed appropriate by the Member establishing a sanitary or phytosanitary measure to protect human, animal or plant life or health within its territory.

NOTE: Many Members otherwise refer to this concept as the "acceptable level of risk".

6. *Pest- or disease-free area* – An area, whether all of a country, part of a country, or all or parts of several countries, as identified by the competent authorities, in which a specific pest or disease does not occur.

NOTE: A pest- or disease-free area may surround, be surrounded by, or be adjacent to an area – whether within part of a country or in a geographic region which includes parts of or all of several countries – in which a specific pest or disease is known to occur but is subject to regional control measures such as the establishment of protection, surveillance and buffer zones which will confine or eradicate the pest or disease in question.

7. *Area of low pest or disease prevalence* – An area, whether all of a country, part of a

4. *Risikovurdering* – vurdering av sannsynligheten for at skadedyr eller sykdom kommer inn på, oppstår eller spres på et importmedlems territorium avhengig av hvilke veterinære eller plantesanitære tiltak som måtte bli gjennomført, samt av de potensielle biologiske og økonomiske følger dette måtte få; eller vurdering av de skadelige virkninger som tilsetningsstoffer, forurensende stoffer, toksiner eller sykdomsfremkallende organismer i matvarer, drikkevarer eller dyrefôr kan få for menneskers og dyrs helse.

5. *Nødvendig veterinært eller plantesanitært vernnivå* – det vernnivå som anses nødvendig av et medlem som treffer et veterinært eller plantesanitært tiltak for å beskytte menneskers, dyrs eller planters liv eller helse på sitt territorium.

NB: Mange medlemmer kaller ellers dette begrepet «akseptabelt risikonivå».

6. *Skadedyrfritt eller sykdomsfritt område* – et område, enten det gjelder et land i sin helhet, en landsdel, et område som strekker seg over flere land eller deler av flere land, definert av de kompetente myndigheter, der bestemte skadedyr eller en bestemt sykdom ikke forekommer.

NB: Et skadedyrfritt eller sykdomsfritt område kan omgi, være omgitt av eller grense til et område – enten innenfor en landsdel eller i et geografisk område som omfatter flere land i sin helhet eller deler av flere land – der man vet at bestemte skadedyr eller en bestemt sykdom forekommer, men som er gjenstand for regionale kontrolltiltak, som opprettelse av verne-, overvåknings- og bufferzoner, som vil begrense eller utrydde forekomsten av vedkommende skadedyr eller sykdom.

7. *Områder med lav forekomst av skadedyr eller sykdom* – et område, enten det gjel-

country, or all or parts of several countries, as identified by the competent authorities, in which a specific pest or disease occurs at low levels and which is subject to effective surveillance, control or eradication measures.

der et land i sin helhet, en landsdel, områder som strekker seg over flere land eller deler av flere land, definert av de kompetente myndigheter, der bestemte skadedyr eller en bestemt sykdom bare forekommer i liten grad og der effektive overvåknings-, bekjempelses- eller utryddelsestiltak foretas.

ANNEX B

TRANSPARENCY OF SANITARY AND PHYTOSANITARY REGULATIONS

Publication of regulations

1. Members shall ensure that all sanitary and phytosanitary regulations⁵ which have been adopted are published promptly in such a manner as to enable interested Members to become acquainted with them.

2. Except in urgent circumstances, Members shall allow a reasonable interval between the publication of a sanitary or phytosanitary regulation and its entry into force in order to allow time for producers in exporting Members, and particularly in developing country Members, to adapt their products and methods of production to the requirements of the importing Member.

Enquiry points

3. Each Member shall ensure that one enquiry point exists which is responsible for the provision of answers to all reasonable questions from interested Members as well as for the provision of relevant documents regarding:

- (a) any sanitary or phytosanitary regulations adopted or proposed within its territory;
- (b) any control and inspection procedures, production and quarantine treatment, pesticide tolerance and food additive approval procedures, which are operated within its territory;
- (c) risk assessment procedures, factors taken into consideration, as well as the determination of the appropriate level of sanitary or phytosanitary protection;
- (d) the membership and participation of the Member, or of relevant bodies within its territory, in international and regional sanitary and phytosanitary organizations and systems, as well as in bilateral and multilateral agreements and arrangements within the scope of this Agreement, and

⁵ Sanitary and phytosanitary measures such as laws, decrees or ordinances which are applicable generally.

VEDLEGG B

ÅPENHET OMKRING VETERINÆRE OG PLANTESANITÆRE FORSKRIFTER

Offentliggjøring av forskrifter

1. Medlemmene skal påse at alle vedtatte veterinære eller plantesanitære forskrifter⁵ straks blir offentliggjort på en måte som gjør det mulig for interesserte medlemmer å gjøre seg kjent med dem.

2. Bortsett fra i nødstilfeller skal medlemmene sørge for en rimelig frist mellom offentliggjøring av veterinære eller plantesanitære forskrifter og deres ikrafttredelse for å gi produsenter i eksportmedlemmer, og særlig i medlemmer som er utviklingsland, mulighet til å tilpasse sine varer og produksjonsmetoder til importmedlemmets krav.

Opplysningssentraler

3. Hvert medlem skal påse at det finnes en opplysningssentral som har ansvar for å svare på alle rimelige spørsmål fra interesserte medlemmer og for å fremskaffe relevante dokumenter om:

- a) veterinære eller plantesanitære forskrifter som er vedtatt eller foreslått innenfor medlemmets territorium,
- b) kontroll- og inspeksjonsprosedyrer, produksjons- og karanteneordninger, prosedyrer for godkjenning av toleransegrenser for skadedyr og for tilsetningsstoffer i matvarer, som gjelder på medlemmets territorium,
- c) prosedyrer for risikovurdering, både faktorer som det er tatt hensyn til og fastsettelse av det nødvendige veterinære eller plantesanitære verneniivå,
- d) dette medlemmets medlemsskap og deltakelse, eller relevante organer innenfor dets territorium sitt medlemsskap og deltagelse, i internasjonale og regionale veterinære og plantesanitære organisasjoner og systemer såvel som i bilaterale og multilaterale avtaler og ordninger innenfor rammen av

⁵ Veterinære og plantesanitære tiltak i form av alminnelig gjeldende lover og forskrifter.

the texts of such agreements and arrangements.

4. Members shall ensure that where copies of documents are requested by interested Members, they are supplied at the same price (if any), apart from the cost of delivery, as to the nationals⁶ of the Member concerned.

Notification procedures

5. Whenever an international standard, guideline or recommendation does not exist or the content of a proposed sanitary or phytosanitary regulation is not substantially the same as the content of an international standard, guideline or recommendation, and if the regulation may have a significant effect on trade of other Members, Members shall:

- (a) publish a notice at an early stage in such a manner as to enable interested Members to become acquainted with the proposal to introduce a particular regulation;
- (b) notify other Members, through the Secretariat, of the products to be covered by the regulation together with a brief indication of the objective and rationale of the proposed regulation. Such notifications shall take place at an early stage, when amendments can still be introduced and comments taken into account;
- (c) provide upon request to other Members copies of the proposed regulation and, whenever possible, identify the parts which in substance deviate from international standards, guidelines or recommendations;
- (d) without discrimination, allow reasonable time for other Members to make comments in writing, discuss these comments upon request, and take the comments and the results of the discussions into account.

6. However, where urgent problems of health protection arise or threaten to arise for a Member, that Member may omit such of the steps enumerated in paragraph 5 of this Annex as it finds necessary, provided that the Member:

- (a) immediately notifies other Members,

denne avtale, samt ordlyden i disse avtalene og ordningene.

4. Medlemmene skal sørge for at når interesserte medlemmer ber om kopier av dokumenter, skal de få dem til samme pris (dersom det tas betaling), med unntak av forsendelsesomkostninger, som borgerne⁶ i medlemslandet betaler.

Underrettningsprosedyrer

5. Når en internasjonal standard, retningslinje eller anbefaling ikke eksisterer, eller innholdet i en foreslått veterinær eller plantesanitær lov eller forskrift ikke er vesentlig det samme som innholdet i en internasjonal standard, retningslinje eller anbefaling, og hvis forskriften kan få innvirkning av betydning på andre medlemmers handel, skal medlemmene:

- a) på et tidlig stadium offentliggjøre en melding slik at interesserte medlemmer kan gjøre seg kjent med forslaget om å vedta en bestemt forskrift,
- b) gjennom sekretariatet underrette de øvrige medlemmene om produktene som forskriften vil omfatte, samt gi en kort beskrivelse av formålet og begrunnelsen for den foreslåtte forskriften. Slike underretninger skal gis på et tidlig stadium, mens det fremdeles kan gjøres endringer og tas hensyn til kommentarer,
- c) på anmodning stille til rådighet for de øvrige medlemmer kopier av den foreslåtte forskrift og, når det er mulig, angi de deler der det er vesentlige avvik fra internasjonale standarder, retningslinjer eller anbefalinger,
- d) uten forskjellsbehandling gi de øvrige medlemmer rimelig tid til å komme med skriftlige kommentarer, etter anmodning drøfte disse kommentarene samt ta hensyn til kommentarene og resultatet fra disse drøftelsene.

6. Dersom presserende problemer som gjelder helsevern imidlertid skulle oppstå eller true med å oppstå for et medlem, kan medlemmet unnlate å ta skritt som nevnt i nr 5 i dette vedlegg dersom medlemmet finnes det nødvendig, forutsatt at dette medlemmet:

- a) gjennom sekretariatet umiddelbart under-

⁶ When "nationals" are referred to in this Agreement, the term shall be deemed, in the case of a separate customs territory Member of the WTO, to mean persons, natural or legal, who are domiciled or who have a real and effective industrial or commercial establishment in that customs territory.

⁶ Når begrepet «borgere» brukes i denne avtalen, skal det når det dreier seg om et eget tollområde som er medlem av WTO, bety fysiske eller juridiske personer som er bosatt i eller driver en reell og faktisk industriell eller kommersiell virksomhet på dette tollområde.

through the Secretariat, of the particular regulation and the products covered, with a brief indication of the objective and the rationale of the regulation, including the nature of the urgent problem(s);

- (b) provides, upon request, copies of the regulation to other Members;
- (c) allows other Members to make comments in writing, discusses these comments upon request, and takes the comments and the results of the discussions into account.

7. Notifications to the Secretariat shall be in English, French or Spanish.

8. Developed country Members shall, if requested by other Members, provide copies of the documents or, in case of voluminous documents, summaries of the documents covered by a specific notification in English, French or Spanish.

9. The Secretariat shall promptly circulate copies of the notification to all Members and interested international organizations and draw the attention of developing country Members to any notifications relating to products of particular interest to them.

10. Members shall designate a single central government authority as responsible for the implementation, on the national level, of the provisions concerning notification procedures according to paragraphs 5, 6, 7 and 8 of this Annex.

General reservations

11. Nothing in this Agreement shall be construed as requiring:

- (a) the provision of particulars or copies of drafts or the publication of texts other than in the language of the Member except as stated in paragraph 8 of this Annex; or
- (b) Members to disclose confidential information which would impede enforcement of sanitary or phytosanitary legislation or which would prejudice the legitimate commercial interests of particular enterprises.

retter de øvrige medlemmer om den aktuelle forskrift og om de produkter denne omfatter, samt en kort beskrivelse av formålet og begrunnelsen for forskriften, herunder det eller de presserende problemenes art,

- b) på anmodning skaffer de øvrige medlemmer kopier forskriften,
- c) gir andre medlemmer anledning til å komme med skriftlige kommentarer, etter anmodning drøfter disse kommentarene, og tar hensyn til kommentarene og resultatet fra disse drøftelsene.

7. Underretninger til sekretariatet skal være på engelsk, fransk eller spansk.

8. Medlemmer som er industriland skal, på anmodning fra andre medlemmer, stille kopier av dokumenter eller, hvis det dreier seg om omfangsrike dokumenter, sammendrag av dokumenter i form av en spesiell underretning, til rådighet på engelsk, fransk eller spansk.

9. Sekretariatet skal straks oversende kopier av underretningen til alle medlemmene og interesserte internasjonale organisasjoner, og gjøre medlemmer som er utviklingsland oppmerksomme på enhver underretning som gjelder produkter av særskilt interesse for dem.

10. Medlemmene skal utpeke én enkelt sentral statlig myndighet som skal være ansvarlig for iverksettelsen på nasjonalt nivå av bestemmelsene om underretningsprosedyrer i henhold til nr 5, 6, 7 og 8 i dette vedlegg.

Generelle forbehold

11. Ingen bestemmelse i denne avtale skal tolkes slik at den krever:

- a) at detaljerte opplysninger eller tekst til utkast eller offentliggjøring av tekster skal være på et annet språk enn medlemmets, med forbehold for bestemmelsene i nr 8 i dette vedlegg, eller
- b) at medlemmene gjør kjent fortrolige opplysninger som vil kunne hindre håndhevelsen av veterinær eller plantesanitær lovgivning eller som vil kunne skade enkelte foretaks rettmessige kommersielle interesser.

ANNEX C

CONTROL, INSPECTION AND APPROVAL PROCEDURES⁷

1. Members shall ensure, with respect to any procedure to check and ensure the fulfilment of sanitary or phytosanitary measures, that:

- (a) such procedures are undertaken and completed without undue delay and in no less favourable manner for imported products than for like domestic products;
- (b) the standard processing period of each procedure is published or that the anticipated processing period is communicated to the applicant upon request; when receiving an application, the competent body promptly examines the completeness of the documentation and informs the applicant in a precise and complete manner of all deficiencies; the competent body transmits as soon as possible the results of the procedure in a precise and complete manner to the applicant so that corrective action may be taken if necessary; even when the application has deficiencies, the competent body proceeds as far as practicable with the procedure if the applicant so requests; and that upon request, the applicant is informed of the stage of the procedure, with any delay being explained;
- (c) information requirements are limited to what is necessary for appropriate control, inspection and approval procedures, including for approval of the use of additives or for the establishment of tolerances for contaminants in food, beverages or feedstuffs;
- (d) the confidentiality of information about imported products arising from or supplied in connection with control, inspection and approval is respected in a way no less favourable than for domestic products and in such a manner that legitimate commercial interests are protected;
- (e) any requirements for control, inspection and approval of individual specimens of a product are limited to what is reasonable and necessary;
- (f) any fees imposed for the procedures on imported products are equitable in relation to any fees charged on like domestic products or products originating in any other Mem-

⁷ Control, inspection and approval procedures include, inter alia, procedures for sampling, testing and certification.

VEDLEGG C

KONTROLL-, INSPEKSJONS- OG GODKJENNINGSPROSEDYRER⁷

1. Når det gjelder prosedyrer for å kontrollere og sikre at veterinære eller plantesanitære tiltak overholdes, skal medlemmene påse:

- a) at prosedyrene igangsettes og fullføres uten unødige forsinkelser og slik at importerte produkter ikke behandles mindre gunstig enn lignende innenlandske produkter,
- b) at den tid hver prosedyre normalt tar blir offentliggjort, eller at den tid prosedyren antas å ville ta, etter anmodning, blir meddelt søkeren; at det ansvarlige organ når det mottar en søknad straks undersøker om dokumentasjonen er fullstendig og underretter søkeren på en klar og fyllestgjørende måte om alle mangler; at det ansvarlige organ så snart som mulig på en klar og fyllestgjørende måte straks oversender resultatene av prosedyren til søkeren slik at korrigerende tiltak om nødvendig kan foretas; at det kompetente organ, selv når søknaden lider av mangler, går videre med prosedyren så langt det praktisk lar seg gjøre hvis søkeren ber om det; og at søkeren etter anmodning blir orientert om hvor langt prosedyren er kommet, samt om grunnene til eventuelle forsinkelser,
- c) at forespørsler om opplysninger begrenses til det som er nødvendig for å foreta tilfredsstillende kontroll-, inspeksjons- og godkjenningprosedyrer, herunder godkjenning av bruk av tilsetningsstoffer eller fastsettelse av toleransegrenser for skadelige stoffer i matvarer, drikkevarer eller dyrefôr,
- d) at opplysningenes fortrolige karakter vedrørende de importerte produkter som er innhentet eller gitt i forbindelse med kontroll, inspeksjon eller godkjenning, respekteres på en måte som ikke er mindre gunstig enn for innenlandske produkter og slik at rettmessige kommersielle interesser blir beskyttet,
- e) at ethvert krav om kontroll, inspeksjon og godkjenning av enkelte eksemplarer av et produkt begrenses til det som er rimelig og nødvendig,
- f) at eventuelle avgifter for prosedyrene som måtte bli pålagt importerte produkter står i rimelig forhold til avgifter som måtte være pålagt lignende innenlandske pro-

⁷ Kontroll-, inspeksjons- og godkjenningprosedyrer omfatter blant annet prosedyrer for prøvetaking, utprøving og sertifisering.

ber and should be no higher than the actual cost of the service;

- (g) the same criteria should be used in the siting of facilities used in the procedures and the selection of samples of imported products as for domestic products so as to minimize the inconvenience to applicants, importers, exporters or their agents;
- (h) whenever specifications of a product are changed subsequent to its control and inspection in light of the applicable regulations, the procedure for the modified product is limited to what is necessary to determine whether adequate confidence exists that the product still meets the regulations concerned; and
- (i) a procedure exists to review complaints concerning the operation of such procedures and to take corrective action when a complaint is justified.

Where an importing Member operates a system for the approval of the use of food additives or for the establishment of tolerances for contaminants in food, beverages or feed-stuffs which prohibits or restricts access to its domestic markets for products based on the absence of an approval, the importing Member shall consider the use of a relevant international standard as the basis for access until a final determination is made.

2. Where a sanitary or phytosanitary measure specifies control at the level of production, the Member in whose territory the production takes place shall provide the necessary assistance to facilitate such control and the work of the controlling authorities.

3. Nothing in this Agreement shall prevent Members from carrying out reasonable inspection within their own territories.

dukter eller lignende produkter som stammer fra et annet medlem, og at de ikke bør være høyere enn tjenestens faktiske kostnad,

- g) at de samme kriteriene bør anvendes ved valg av plassering av anlegg og utstyr som skal benyttes under prosedyrene og ved utvelgning av prøver av importerte produkter, som for innenlandske produkter, for å begrense til et minimum ulempen for søkere, importører, eksportører eller de som handler på deres vegne,
- h) at når et produkts spesifikasjoner endres etter kontroll og inspeksjon av dette produktet i lys av gjeldende forskrifter, skal prosedyrene for det endrede produkt begrenses til det som er nødvendig for å avgjøre hvorvidt det er tilstrekkelig godtgjort at produktet fremdeles tilfredsstillende vedkommende forskrifter, og
- i) at det finnes en prosedyre for å behandle klager vedrørende gjennomføringen av prosedyrene og for å foreta de nødvendig korrigerende skritt når en klage er berettiget.

Når et importmedlem har iverksatt et system for godkjenning av bruk av tilsetningsstoffer eller for fastsettelse av toleransegrenser for skadelige stoffer i matvarer, drikkevarer eller dyrefôr som forhindrer eller begrenser adgangen for produkter til medlemmets innenlandske marked fordi produktene mangler godkjenning, skal importmedlemmet vurdere bruk av en relevant internasjonal standard for å tillate adgang i påvente av en endelig avgjørelse.

2. Når et veterinært eller plantesanitært tiltak pålegger kontroll på produksjonsnivå, skal medlemmet på hvis territorium produksjonen finner sted, yte nødvendig bistand for å legge forholdene til rette for denne kontrollen og for vedkommende kontrollmyndigheters arbeid.

3. Ingen bestemmelse i denne avtale skal hindre medlemmene i å foreta rimelig inspeksjon på sitt eget territorium.

**AGREEMENT ON TEXTILES AND
CLOTHING***Members,*

Recalling that Ministers agreed at Punta del Este that "negotiations in the area of textiles and clothing shall aim to formulate modalities that would permit the eventual integration of this sector into GATT on the basis of strengthened GATT rules and disciplines, thereby also contributing to the objective of further liberalization of trade";

Recalling also that in the April 1989 Decision of the Trade Negotiations Committee it was agreed that the process of integration should commence following the conclusion of the Uruguay Round of Multilateral Trade Negotiations and should be progressive in character;

Recalling further that it was agreed that special treatment should be accorded to the least-developed country Members;

Hereby *agree* as follows:

Article 1

1. This Agreement sets out provisions to be applied by Members during a transition period for the integration of the textiles and clothing sector into GATT 1994.

2. Members agree to use the provisions of paragraph 18 of Article 2 and paragraph 6(b) of Article 6 in such a way as to permit meaningful increases in access possibilities for small suppliers and the development of commercially significant trading opportunities for new entrants in the field of textiles and clothing trade.¹

3. Members shall have due regard to the situation of those Members which have not accepted the Protocols extending the Arrangement Regarding International Trade in Textiles (referred to in this Agreement as the "MFA") since 1986 and, to the extent possible, shall afford them special treatment in applying the provisions of this Agreement.

4. Members agree that the particular interests of the cotton-producing exporting Members should, in consultation with them, be reflected in the implementation of the provisions of this Agreement.

5. In order to facilitate the integration of the textiles and clothing sector into GATT 1994, Members should allow for continuous autonomous industrial adjustment and increased competition in their markets.

6. Unless otherwise provided in this Agreement, its provisions shall not affect the rights

¹ To the extent possible, exports from a least-developed country Member may also benefit from this provision.

**AVTALE OM TEKSTILER
OG KLÆR***Medlemmene,*

Som minner om at ministrene i Punta del Este ble enige om at «forhandlinger om tekstiler og klær skal ta sikte på å utforme bestemmelser som vil gjøre det mulig å integrere til slutt denne sektoren i GATT på grunnlag av styrkede regler og ordninger innen GATT, og på denne måten også bidra til målet om en økt liberalisering av handelen»,

Som også minner om at det i Vedtaket fra april 1989 av Komiteen for handelsforhandlinger ble bestemt at integreringsprosessen bør begynne etter at Uruguay-runden i de multilaterale forhandlingene om handel er slutført og den bør skje gradvis,

Som videre minner om at det var enighet om at de minst utviklede medlemmene bør innrømmes særbehandling,

er herved *blitt enige* om følgende:

Artikkel 1

1. Denne Avtale fastsetter bestemmelser som medlemmene skal anvende i en overgangsperiode under integreringen av tekstil- og klessektoren i GATT 1994.

2. Medlemmene er enige om å bruke bestemmelsene i artikkel 2 nr 18 og i artikkel 6 nr 6 bokstav b) på en slik måte at det gir mindre leverandører betydelig bedre muligheter til markedsgang, samt gode handelsmuligheter fra et forretningsmessig synspunkt for nye aktører innen handelen med tekstiler og klær¹.

3. Medlemmene skal ta tilbørlig hensyn til situasjonen til de medlemmer som ikke har godkjent protokollene om forlengelse av Avtalen om internasjonal handel med tekstiler (heretter kalt MFA) siden 1986 og skal i den grad det er mulig gi dem særbehandling ved anvendelse av bestemmelsene i nærværende Avtale.

4. Medlemmene er enige om at særinteressene til eksportmedlemmer som produserer bomull, bør, i samråd med disse medlemmer, gjenspeiles i gjennomføringen av denne Avtalens bestemmelser.

5. For å lette integreringen av tekstil- og klessektoren i GATT 1994, bør medlemmene tillate kontinuerlig og selvstendig industrioppbygging, samt økt konkurranse på sine markeder.

6. Med mindre annet er fastsatt i denne Avtale, skal Avtalens bestemmelser ikke virke

¹ I den grad det er mulig kan eksport fra de minst utviklede medlemsland også nyte godt av denne bestemmelsen.